



SOCIALE
ECONOMIE.be

Het centrale digitaal informatiepunt over de sociale economie
www.socialeconomie.be



Fietsen, daar maken wij een punt van!

Deel I Fietspunt van project naar concept



Nationale Loterij
credert kansen

Vlaamse overheid

Colofon

Deze brochure werd gerealiseerd door VOSEC vzw

Eindredactie

Geert Jespers

Met medewerking van

Greet Castermans, Sven Huysmans, Koen Repriels, Sander Vanhellemont

Foto's

Koen Broos, Geert Jespers, Sven Huysmans, Stad Kortrijk

Lay-out

Magelaan, www.magelaan.be

Drukwerk

Acco, www.acco.be

Verantwoordelijke uitgever

Greet Castermans, directeur VOSEC

Met dank aan Vlaams Minister van Sociale Economie en Mobiliteit Kathleen Van Brempt

© VOSEC/mei 2008
tweede druk september 2008
Vooruitgangstraat 333 bus 11, 1030 Brussel

www.fietspunten.be

Fietsen, daar maken wij een punt van!

Deel I Fietspunt, van project naar project



Woord vooraf

Een betere mobiliteit, een grotere bezorgdheid over het milieu, of misschien toch vooral de strijd tegen de vetkwabbetjes? Redenen genoeg om terug te grijpen naar de fiets als vervoermiddel. Maar hoe fietsvriendelijk is Vlaanderen vandaag ingericht? We willen het dan niet louter hebben over de fietspaden, maar eerder over de zorg voor de fiets op elke standplaats. Die nood aan zorg is duidelijk zichtbaar aan onze Vlaamse treinstations. Een goede stalling, de zekerheid om na een dagje werken je fiets nog terug te vinden, een kleine herstelling laten doen: dat mag de moedige fietser toch wel vragen?

Het samenbrengen van deze uitdagingen heeft geleid tot een bijzonder samenwerkingsverband tussen NMBS Holding, sociale economie-ondernemingen en Vlaamse overheid. Win³: winst voor de stations als mobiliteitsknooppunten, winst voor de fietsgebruiker en winst voor de samenleving die er zowel minder luchtvervuiling aan overhoudt als een zinvolle tewerkstelling van kansengroepen.

De fietspunten, onlangs gelanceerd, bieden dit dienstverleningspakket aan. Vandaag hoofdzakelijk aan sommige stations, maar morgen wellicht aan een bredere verscheidenheid van mobiliteitsknooppunten. De eerste fietspunten vallen duidelijk in de smaak en doen waterstanden naar meer van dat soort voorzieningen. Lokale overheden, vervoersmaatschappijen, werkgevers: ieder zou vanuit zijn verantwoordelijkheid zijn steentje moeten bijdragen om beter en gezonder vervoer mogelijk te maken. Een prominentere plaats voor de fiets in onze gemeente, stad, provincie zal de leefbaarheid van onze woonplaatsen ten goede komen. Een van de schakels hierin is om nog meer fietspunten te steunen en ervoor te zorgen dat op steeds meer plaatsen deze fietsservice wordt aangeboden.

Lodewijk De Witte,
 Voorzitter Vosec
 Voorzitter van het Fietsoverleg Sociale Economie.

Inhoud

Deel I. Fietspunt: van project naar concept

1. Proces van een project	5
→ Innovatie en sociale economie	5
→ NMBS Holding heeft de nek uitgestoken	6
→ Een vooruitziend beleid	6
2. Fietspunt erkend	7
→ Een sterk bestaande fietssector in de sociale economie	7
→ Ontstaan van de fietspunten	7
→ Van basispakket naar fietspuntservice	8
→ Definitie fietspunt	8
→ Iedereen fietspunt?	9
3. Lokale oplossingen voor soms complexe problemen	10
4. Fietspunt, uw toekomstige partner?	12
→ Lokale overheid	12
→ Reguliere fietshandelaars	13
→ Vervoersmaatschappijen	13
→ Ondernemingen	14
5. Troeven van de fietspunten	15
6. Aanvraagmodaliteiten	17
→ De procedure	17
→ Overeenkomst fietspunten	18

Draaiboek in drie stappen

Deze brochure heeft als doel om de verzamelde know-how rond de ontwikkeling van fietspunten te verspreiden en vooral toe te passen. Het is een handleiding in drie stappen waarbij een verscheidenheid van belanghebbenden (stakeholders) -ieder op maat- een deel van het draaiboek kan gebruiken. We geven een kader voor lokale overheden voor de uitbouw van hun mobiliteitsplannen (deel I); een opstap voor de ondernemingen zelf (deel II); een hefboom aan vervoersondernemingen om hun service te koppelen aan fietspunten (deel I en III) en een boodschap aan de overheden om dit verder te ondersteunen (deel I en III).

1. Proces van een project



Innovatie en sociale economie

Innovatie is een permanente uitdaging in de ontwikkeling van ondernemingschap in de sociale economie. Een grote dosis creativiteit is nodig om op het snijvlak van maatschappelijke noden, een overschot van kansengroepen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt én beperkte financiële middelen een economisch en sociaal verantwoorde activiteit op de rails te zetten. Het begint met een droom, veel engagement en de noodzaak om antwoorden te bieden voor niet ingevulde vragen uit onze samenleving. Deze vragen zijn gekend maar niet steeds erkend door reguliere markten of

overheden. Opvang voor ouderen in hun eigen woonomgeving, tewerkstelling voor alleenstaande moeders zonder opleiding, werk op maat voor arbeidsgehandicapten, enz... Dit zijn slechts een paar noden die de uitdaging aanwakkeren.

Wie had er 25 jaar geleden interesse in het ophalen van oude en afgedankte spullen? Een systematische en toekomstgerichte aanpak heeft ervoor gezorgd dat de kringloopsector binnen de sociale economie op dit terrein marktleider is in België. Energiebesparing is de klemtoon die iedereen vandaag legt om een milieugegericht beleid voor te staan. De energiesoepers spelen in op deze vraag.

Fietsmobiliteit is een andere en recente ondernemingsniche die vanuit sociale economie, zowel maatschappelijk als economisch kan leiden tot een interessant samenspel van tewerkstelling voor kansengroepen én een opstap naar een milieuvriendelijker mobiliteitsaanpak. Twee troeven die tevens een sympathiek imago naar het bredere publiek in de hand werken. Een win-win verhaal voor elk segment in de samenleving, dat is de grondtoon van elke vorm van innovatie binnen sociale economie.

NMBS Holding heeft de nek uitgestoken

Nood breekt wet, wordt gezegd. De weinig aantrekkelijke omgeving rond de stations en vooral de penibele 'opslagplaatsen' voor fietsen konden geen fietser meer bekoren. In de huidige trend van facelifting van stationsbuurten kon de betere aanpak van de fietsstallingen niet achter blijven. Het bestuur van NMBS Holding heeft naar de private sector een uniek aanbod voorgesteld rond het beheer van en toezicht op fietsstallingen, met sociaal ondernemingschap als een criterium. Een contract waarbij de klant (NMBS Holding) alleen maar winst binnenhaalt: een tevreden reiziger/fietser, een verzorgd imago van de stationsbuurt en een maatschappelijk verantwoorde ondernemer en tot slot: een hefboom voor een versterking van de fietsmobiliteit op langere termijn.

Een vooruitziend beleid

De oproep rond het beheer van en toezicht op fietsstallingen heeft, in nauwe relatie met de overheidsonderneming NMBS Holding, gezorgd voor een uniek samenspel van federale en regionale (Vlaamse) overheden rond mobiliteit en sociale economie. De centrale doelstelling is gericht op het fietsvriendelijker maken van de stationsomgevingen. Niet enkel op het vlak van orde en netheid, maar ook op het vlak van dienstverlening, onthaal en aanspreekbaarheid.

Het is deze samenwerking die de nodige experimenteerruimte heeft gegeven die noodzakelijk was in het opstarttraject van wat we nu kennen als "de fietspunten".

De Vlaamse overheid in het bijzonder opent hierdoor de weg voor andere, meer lokale verantwoordelijken om vanuit hun eigen beleidsbevoegdheden mee op de kar te springen voor een mobiliteitsaanpak waarin de fiets én sociale tewerkstelling centraal staan. Het signaal is gegeven en op minder dan een jaar tijd zijn deze echo's zeker niet onbeantwoord gebleven. Op meerdere plaatsen zijn vandaag al, hetzij vanuit provinciale, hetzij vanuit gemeentelijke hoek, initiatieven genomen om een 'fietspunt' ook meer lokaal in te bedden in functie van de eigen regionale behoeften.

2. Fietspunt erkend



Een recent overzicht leert ons dat in 2007 zo'n 53 fietsondernemingen uit de sociale economie op meer dan 200 locaties voor een fietsaanbod zorgden. Zo realiseerden zij een tewerkstelling van meer dan 500 VTE in deze activiteitensector. (zie deel III voor volledig overzicht, september 2008)

Ontstaan van de fietspunten

Begin 2007 plaatste de NMBS Holding een oproep rond het beheer van fietsstallingen. Deze had als doel om de orde en netheid van de stallingen aan de stations te verhogen en op die manier het gebruik van de fiets te stimuleren. Deze oproep heeft voor een extra impuls gezorgd en is door de sociale economie-ondernemingen gebruikt als kapstok om, bij opstart in de stationsomgevingen, een nieuwe dienstverlening op maat van de fietsgebruiker uit te bouwen.

De beslissing van de NMBS Holding (voorjaar 2007) om aan de service voor fietsers meer aandacht te besteden, én deze toe te vertrouwen aan ondernemingen uit de sociale economie, werd een dwingende uitdaging voor de bestaande ondernemingen om een kader voor een fiets-service op Vlaams niveau uit te bouwen. De fietspunten werden geboren!

Een sterke bestaande fietssector in de sociale economie

Op vlak van fietsmobiliteit heeft de sociale economie al een reeks interessante en aanvullende ondernemingsinitiatieven genomen. Het concept en aanbod van de Vlaamse fietspunten groeit verder vanuit de knowhow en expertise van de bestaande fietsondernemingen uit de sociale economie. Deze zeer heterogene groep ondernemingen heeft twee punten met elkaar gemeen: sociale tewerkstelling, en de fiets als middel om die tewerkstelling uit te bouwen.

Van basispakket naar fietspuntservice

De oorspronkelijke omschrijving “dienstverlening op maat van de fietsgebruiker” is in de loop van 2007 uitgegroeid tot de uiteindelijke definitie van “een fietspunt”. Er werden kwaliteitsnormen vastgelegd en een procedure met de nodige vereisten voor nieuwe fietspunten uitgeschreven.

Hierdoor zijn de fietspunten geëvolueerd tot een sterk visueel, positief en herkenbaar concept. De klemtoon ligt op kwalitatieve diensten en tewerkstelling aan mobiliteitsknooppunten.

De eerste aanzet was de uitbouw van het dienstenpakket op maat aan stations (in eerste instantie beperkt tot stations van de NMBS Holding). In een tweede fase werd aan dit dienstenpakket ook een bredere invulling, buiten de stationsomgevingen, gegeven. Zo kan een halte van De Lijn, een drukbezochte marktplaats of zelfs een seizoensgebonden recreatiecentrum eveneens de perfecte locatie vormen voor een fietspunt.

Definitie van een fietspunt

Een fietspunt staat voor een innoverend dienstverleningspakket waarbij de directe relatie tussen klant en medewerker van het fietspunt centraal staat. De fietser krijgt het aanbod om de fiets te stallen op een plek die met zorg en orde wordt uitgebaat. Het is geen bewaking in de strikte zin, maar een gepaste plaats voor een goede, tijdelijke stalling van de fiets. De combinatie met andere diensten zoals verhuur en kleine basissetellingen, maakt dat de fietser comfortabel, op tijd en zonder veel problemen van en naar zijn bestemming kan rijden.



De service van een fietspunt is uniform op elke plaats in Vlaanderen zodat de reiziger / fietser ook bij aankomst in een andere stopplaats van dezelfde dienstverlening kan genieten. Door de fietspunten inhoudelijk aan elkaar te koppelen wordt een servicenetwerk opgezet waarop ook andere stakeholders zoals (lokale) overheden, vervoersmaatschappijen maar ook ondernemingen, zinvol kunnen inspelen.

Iedereen fietspunt?

De merknaam “fietspunt” en het bijhorende logo zijn in de Benelux beschermd als beeldmerk en kunnen enkel worden gebruikt na een officiële aanvraag, gericht aan het Vlaams fietspuntoverleg bij Vosec. Op basis van de vastgestelde procedures en criteria kan een onderneming een nieuwe fietspunterkenning bekomen goedgekeurd door dit overleg.

De criteria bepalen de invalshoeken rond tewerkstelling van kansengroepen, maatschappelijk ondernemerschap, een realistisch ondernemingsplan, ligging aan een mobiliteitsknooppunt, een kwaliteitsgarantie én een lokale verankering van de werking. De voorwaarden om de naam en het logo te mogen gebruiken zijn op die manier een vertaling van de definitie van een fietspunt.

Elk fietspunt staat eveneens in voor een minimumdienstpakket, met als onderdelen:

- toezicht op en netheid van de fietsenstallingen;
- fietsverhuur;
- kleine herstellingen aan fietsen volgens het “thuiskomprincipe” (herstellingen nodig om veilig en reglementair thuis te komen).

Dit minimumdienstpakket kan afhankelijk van lokale noden en vragen verder aangevuld worden met een surplus zoals een fietswash (Kortrijk), fietsgraveering (Antwerpen) of bijvoorbeeld een afhaalpunt van de lokale strijdkdienst...

Initieel zijn er acht fietspunten opgestart in de directe omgeving van de acht grootste stations van de NMBS Holding in Vlaanderen (Antwerpen, Berchem, Brugge, Gent, Kortrijk, Leuven en Mechelen) en Brussel. De volgende aanvragen voor nieuwe fietspunten liggen al op tafel voor de regio Vilvoorde, Hasselt, Halle... Deze fietspunten zullen in de loop van 2008 opstarten. Volg de evolutie op www.fietspunten.be.

3. Lokale oplossingen voor soms complexe problemen

Een fietspunt aan een mobiliteitsknooppunt zorgt voor meervoudige winst. Op sociaal vlak bieden ze fietsdiensten aan en zorgen ze voor nieuwe werkbare jobs voor laaggeschoolden (meer dan 35 voltijdsequivalenten extra in 2007). Maar er zijn ook minder voor de hand liggende voordelen.

Onveiligheidsgevoel

Door de aanwezigheid van duidelijk herkenbare medewerkers nemen de fietspunten een deel van het mogelijke onveiligheidsgevoel weg. De service van de fietspunten dekt een brede tijdspanne zodat het gevoel van kwetsbaarheid verkleint. Er is immers altijd iemand in de buurt om je te helpen.



Onthaal

Het fietspunt is geen anonieme door een computer gestuurde service. Vragen worden gehoord en oplossingen gezocht. Uw fietspuntmedewerker is even aanspreekbaar als de bakker om de hoek, een man of vrouw op wie u kan rekenen. Door de relatie klant-medewerker én het lokale partnernetwerk van de fietspunten fungeren ze eveneens als een aanspreekpunt voor en tussen de fietsgebruikers en lokale overheid. De fietspunten zijn dan ook goed geplaatst om de communicatie tussen lokale overheid en burger te versterken, dit alles met als duidelijke doelstelling om de fietsgebruiker de kwaliteit te bieden die hij verdient.

Veilige stallingen

Een fietspunt is geen bewakingsdienst, en kan dus niet politieel optreden. Een fietspunt zal bij diefstal wel andere diensten contacteren en zorgt vooral voor een aanwezigheid wat volgens specialisten het ultieme ontraderende effect is om dieven te ontmoedigen. Dit op zich is al een bijzondere meerwaarde om je fiets veilig te stallen. Als positief neveneffect hopen we ook dat door het terugdringen van het aantal diefstallen de mensen ook met betere en meestal ook veiligere fietsen naar het station zullen komen.

Veilige fietsen

De proef op de som nemen van de staat van de fietsen in een stationsomgeving zou waarschijnlijk tot bedroevende resultaten leiden. Het gaat wellicht meestal om relatief kleine mankementjes, die echter wel verregaande gevolgen kunnen hebben. Een licht dat niet werkt, remblokjes die versleten zijn,... Voor deze kleine herstellingen wordt veelal niet de moeite genomen -ten onrechte- om snel naar een fietsenmaker te gaan. Dankzij het servicepakket van de fietspunten kunnen deze kleine herstellingen wel uitgevoerd worden. Zo kan de veiligheid van de fietser worden verhoogd. Het aanbod is eenvoudig: 's morgens plaats je de fiets aan het fietspunt en 's avonds is hij veilig in orde om terug naar huis te rijden. Eenvoudiger kan haast niet.

Ketenmobiliteit

In Leuven je fiets achterlaten, de trein op, in Gent afstappen en met een huurfiets verder naar je afspraak... Dat is een mooi voorbeeld van wat we "ketenmobiliteit" noemen. Met de fietspunten willen we inspelen op dit concept en werken aan een servicepakket over heel Vlaanderen. Momenteel enkel in de erkende ankerpunten, morgen hopelijk in elk groot mobiliteitsknooppunt. Zo willen we uw duurzame mobiliteit mee helpen verzekeren. Wie weet kan je overmorgen met één ticket op de bus, op de trein, op de fiets en weer terug.

4. Fietspunt: uw toekomstige partner?

Met het dienstverleningspakket zitten de fietspuntondernemingen niet op een eiland. Vanuit verschillende invalshoeken zijn er verbindingen mogelijk met deze ondernemingen. Samenwerking en het opbouwen van een lokaal netwerk zijn wezenlijke onderdelen van het fietspuntgebeuren.

Een aantal voorbeelden die misschien inspirerend kunnen werken.

Lokale overheid: fietspunt als partner in lokaal beleid

Een fietspunt in uw dorp, gemeente of stad kan een manier zijn om op relatief eenvoudige wijze een duurzaam dienstverleningspakket aan de burger aan te bieden én in één klap een extra aanspreekpunt over (fiets-)mobiliteit te creëren. Naast dit dienstenpakket kunnen ook andere acties vanuit het lokale mobiliteitsbeleid opgenomen worden vanuit een fietspunt.

Enkele voorbeelden:

- *In gemeente X worden de fietsen niet meer begraven door de politie, maar heeft het fietspunt deze taak overgenomen. Zo kunnen de agenten meer tijd besteden aan hun basisopdrachten.*
- *In stad Y hebben ze al jaren een fietsschool. Daar was echter geen vaste ploeg om de fietsen te onderhouden en te verdelen naar de verschillende locaties. Deze taak wordt nu uitgevoerd door enkele fietspuntmedewerkers*
- *In gemeente Z ligt het station op vijf km van het industrieterrein. Door in samenwerking met de gemeente een fietsleasingproject vanuit het plaatselijke fietspunt op te zetten worden medewerkers van de bedrijven die er gevestigd zijn gemotiveerd om met de fiets naar het werk te rijden.*
- *Sinds er een toezichter actief is aan de fietsenstallingen aan het station worden er minder fietsen gestolen. En wordt de gemeente op de hoogte gehouden van wat er leeft bij de mensen i.v.m. het fietsbeleid.*

Reguliere fietshandelaars: met meer fietsen op de baan worden we samen sterker

De fiets komt prominenter in het straatbeeld vandaag. De ontwikkeling van de fietspunten kan deze evolutie nog meer versterken. Dit vormt voor de fietshandelaar in elke regio een interessante economische hefboom. Met de verbetering van de fietsinfrastructuur, het opnemen van de basiszorgen voor de fietser, zullen meerdere fietsers meer aandacht krijgen voor een kwalitatieve en zelfs nieuwe fiets. Een win-win verhaal dat niemand uit de weg wil gaan met daarbovenop een reeks van mogelijkheden van samenwerking en uitwisseling.

We reiken alvast enkele voorbeelden aan:

- *Fietsenhandelaar X werkt in drukke periodes samen met het fietspunt. De kleine herstellingen worden uitgevoerd door het fietspunt, de grote doet hij zelf. Vroeger moest de klant in een drukke periode soms anderhalve week wachten, nu heeft zij de fiets kant en klaar binnen drie dagen. Ook de omgekeerde beweging wordt gemaakt: de grote herstellingen worden door het fietspunt steeds doorverwezen naar de lokale fietshandel wat die gratis extra promotie oplevert.*
- *Bedrijf Y heeft het moeilijk om een mecanicien te vinden die ervaring had in het herstellen van fietsen. Na lang zoeken komt hij bij een fietspunt terecht waar verschillende jongeren een opleiding volgen en kunnen doorstromen naar een job in de buurt.*

- *Nu klant Z ervan is overtuigd dat zijn fiets aan het station niet gestolen zal worden, heeft hij besloten om zijn oude "stationsfiets" weg te doen en met een nieuwe comfortabelere fiets naar het station te komen. Deze fiets koopt hij bij de fietshandelaar in het dorp.*
- *"Samen staan we sterk" geldt ook in de fietsbranche. Door samenaankoop van onderdelen, maar ook door afvalproducten (fietsbanden e.d.) gezamenlijk te laten ophalen bespaar je al gauw enkele procenten.*

Vervoersmaatschappijen: een nieuw dienstenpakket als extra klantservice

Door samen te werken met de fietspunten creëert de NMBS Holding in één klap een aantal voordelen:

- er is een permanente en sociale controle aan de fietsenstallingen;
- de stallingen liggen er netter bij;
- de fietsklanten worden aangenaam onthaald;
- het station krijgt er een aantal diensten bij en wordt nog meer "dienstenplek" in de stad.

Deze extra voordelen kunnen de balans tussen pendelen en met de auto naar het werk misschien in het voordeel van de trein laten overslaan.

De NMBS Holding heeft daarenboven enorm veel positieve reacties gekregen na de aankondiging van de fietspunten, zowel van gebruikers, overheid als pers.

De fietspuntondernemingen hebben met dit project bewezen dat ze voor een mobiliteitsonderneming een constructieve, efficiënte, flexibele en snelle partner kunnen zijn bij de aanpak van o.a. problemen rond onderhoud en toezicht op stallingen. Het project stopt trouwens niet bij het oplossen van de problemen: de nodige creativiteit bij het uitbouwen van een totaal dienstverleningspakket is een reële meerwaarde die aan het project en aan het station wordt toegevoegd.

De snelheid van opstarten is ook iets om even bij stil te staan. Twee maanden na de aanbesteding van de NMBS Holding is het eerste fietspunt open gegaan. Een half jaar later zijn op zeven plekken de voorwaarden van de aanbesteding volledig vervuld en zijn er vier projecten volledig operationeel. Tegen de zomer van 2008 (14 maanden na de eerste opening) zullen er een dertiental fietspunten geopend zijn.

Ondernemingen: een antwoord op mobiliteitsvragen

Ook voor niet-fietsondernemingen zijn er samenwerkingsverbanden met een fietspunt mogelijk. Op het vlak van mobiliteit is er de laatste jaren een duidelijke mentaliteitswijziging aan de gang en hebben meer en meer ondernemingen oog voor duurzame mobiliteit. Enerzijds vanuit financieel oogpunt, want kosten voor leasing-auto's, tankkaarten en parkingplaatsen lopen op, maar anderzijds ook vanuit maatschappelijk verant-

woord ondernemen en de visie dat fietsende medewerkers, fittere en gezondere medewerkers opleveren. Een fietspunt kan de perfecte partner zijn voor bijvoorbeeld een fietsleasingproject. Aangezien deze fietspunten in een netwerk fungeren is het ook mogelijk om de extra diensten in verschillende steden aan te bieden zodat alle medewerkers gebruik kunnen maken van dit extra aanbod. Vanuit de overheid zijn er verschillende acties die zo'n samenwerking ondersteunen. Het positieve imago dat dit het bedrijf oplevert, nemen de meeste ondernemers er graag bij.

Enkele voorbeelden:

→ *De medewerkers van bedrijf X die vanuit een andere vestiging naar de hoofdzetel komen kunnen op kosten van het bedrijf een fiets oppikken aan het station. Zo staan ze niet in de file, verliezen ze geen tijd met het zoeken naar een parkeerplaats, besparen ze op parkeertickets en komen ze meer ontspannen op de vergadering aan.*

→ *Bedrijf Y is gespecialiseerd in de controle en het onderhoud van liften. Als proefproject hebben ze een drietal mecaniciens die enkel en alleen in stad X werken op de fiets gezet. Voor grote herstellingen staat de bestelwagen nog wel klaar, maar waar vroeger steeds drie bestelwagens op de baan waren, lukt het met een beetje planning nu perfect met één.*

→ *Bedrijf Z heeft verschillende locaties in de stad. Door op elke locatie een vijftal bedrijfsfietsen te zetten, wordt er minder tijd verloren en kan er veel flexibeler vergaderd worden. De tweemaandelijks onderhoudsbeurt vanuit het fietspunt houdt al deze fietsen in topconditie.*

5. Troeven van de fietspunten

Waarom kiezen voor een fietspunt?

Meer sociale en economische winst

De aanwezigheid van een fietspunt in uw stad en gemeente zorgt voor economische en sociale hefbomen: het versterkt lokaal fietsbeleid; creëert lokaal werk voor kansengroepen; promoot de combinatie fiets & openbaar vervoer; zorgt voor de versteviging van de lokale economie voor fietshandelaars, milieuvriendelijker woonwerkverkeer en kwalitatieve lokale dienstverlening voor klanten van vervoersmaatschappijen en de burgers in het algemeen.

De Vlaamse en federale aandacht voor dit project bewijst het maatschappelijk draagvlak voor de verdere ontwikkeling van fietspunten. Dit draagvlak maakt de fietspunten voor verschillende actoren tot een ideale partner.

Vakkennis

Als volwaardige partner en leverancier van fietsgerelateerde diensten zorgen de fietspunten voor meer kwaliteit in het fietsverkeer.

Fietspunten voeren eenvoudige activiteiten uit binnen welomlijnde kaders. Ze bieden vakkundige "fietsdiensten" aan in de directe omgeving van mobiliteitsknooppunten. Ze zorgen voor toezicht, netheid van de fietsenstallingen, verhuur en kleine herstellingen. De combinatie van deze diensten is economisch én maatschappelijk te verantwoorden

Werkbaar en zinvol werk

Fietspunten zijn kleinschalige projecten. Voor het uitvoeren van deze eenvoudige arbeidsintensieve fietsdiensten bestaan binnen de sociale economie verschillende aangewezen werkvormen zoals de lokale diensteneconomie, sociale werkplaatsen, werkervaring, etc.... Opleiding, vorming en begeleiding staan centraal in deze werkvormen waardoor zij aangepaste arbeid aan hun medewerkers kunnen aanbieden.

In samenspel met de reguliere fietshandelaars

De auto staat nog veel te prominent voorop. Hoe duurzamer vervoer aanpakken is een belangrijke maatschappelijke uitdaging. De overheid wil het gebruik van de fiets met 20% laten stijgen. Er is op vlak van fietsonderhoud, -verhuur, onderhoud van stallingen nog zéér veel werk en groeipotentieel.

De diensten van de fietspunten hebben een aanvullend karakter ten opzichte van het aanbod van de reguliere fietsondernemer. Maar de samenwerking tussen fietspunten en fietshandelaar kan ook verder gaan. Fietspunten en de reguliere fietshandel kunnen elkaar economisch wederzijds versterken.

Fietshandelaars kunnen in partnerschap werken met fietspunten, via onderaanneming bv. voor het uitvoeren van eenvoudige herstellingen. Omgekeerd kan groot herstel nog steeds door de fietshandelaars zelf gedaan worden. Een aantal zaken kunnen ook worden uitbesteed, wat tot een evenwichtige kostenbalans kan leiden.

Doorstroming en inschakeling van kansengroepen

Het beroep van fietsmecaniciën is een knelpuntberoep. Tegelijk blijft er op de arbeidsmarkt een doelgroep die niet doorstroomt naar een job (al dan niet) binnen de fietssector. Doorstroming van deze doelgroep via tijdelijke tewerkstelling in een fietspunt naar een job bij een reguliere fietshandelaar is een troef. Zo werken fietspunten aanvullend en leveren een oplossing van dit knelpunt op de arbeidsmarkt.

De sociale economie ondersteunt het Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen. Dit is een concept wat perfect inpasbaar is in de reguliere economie. De reguliere ondernemer kan inspelen op één van die instrumenten, nl. de invoegmaatregel die maatschappelijk verantwoord ondernemen versterkt. Via deze maatregel hebben fietshandelaars zelf ook de mogelijkheid om kansengroepen aan te werven.

Sterke lokale inbedding

Fietspunten bieden lokale oplossingen voor lokale noden. Gezien de sterke lokale inbedding van fietspunten zijn er kansen voor lokale besturen om een regisseursrol op te nemen in de ontwikkeling van de lokale diensteneconomie.

6. Aanvraagmodaliteiten

1. De procedure

→ Een in te vullen aanvraagdocument vindt u op de website www.fietspunten.be/formulieren.

A. Algemene procedure voor het bekomen van het beeldmerk

1. Het indienen van het “aanvraagdossier voor het bekomen van het gebruiksrecht van het merk fietspunt” waarin aangetoond wordt dat de onderneming (ev in een groeipad) voldoet aan de definitie van “fietspuntonderneming”.
2. Evaluatie, beoordeling en goedkeuring van de aanvraag op en door het fietspuntoverleg
3. Het afsluiten van de “overeenkomst voor fietspuntondernemingen” met Vosec.
4. Het naleven van al de in deze overeenkomst vastgelegde afspraken.

B. Procedure voor het indienen van een aanvraagdossier

1. Elke onderneming met voldoende draagvlak, een duidelijk ondernemingsplan en een bereidheid tot samenwerking in open communicatie, die wil werken volgens de voorwaarden en afspraken rond het dragen van het “beeldmerk fietspunt “kan een aanvraag indienen.
2. Enkel de aanvraagdossiers zoals opgesteld door het Vlaams fietsoverleg SE kunnen gebruikt worden.
3. Er dient 1 aanvraag per locatie binnengebracht te worden.
4. Vosec vzw voorziet in de kennisgeving en de verspreiding van de aanvraagdossiers naar al de leden van het fietsoverleg SE en in de agendering op de vergadering van het overleg. De indienende onderneming zal op de hoogte gebracht worden van de datum en plaats van beoordeling.
5. Vosec vzw voorziet in de kennisgeving aan de relevante stakeholders.
6. Wijzigingen die zich voordoen tijdens de periode tussen de indiening en de beoordeling op het Vlaams fietsoverleg dienen onmiddellijk gemeld te worden aan Vosec vzw.
7. Binnen een termijn van 4 maanden na de aanvraag zal de indiener een antwoord ontvangen.

2. Overeenkomst fietspunten

Overeenkomst tussen Vosec en de toekomstige fietspunt onderneming, waarna de onderneming het logo mag gebruiken. Deze overeenkomst wordt afgesloten door Vosec in opdracht van het Vlaams fietsoverleg SE.

Artikel 1. Doel van de overeenkomst

Deze overeenkomst heeft tot doel:

- Sluitende afspraken te maken m.b.t. het gebruik van het woord- en het beeldmerk “fietspunt(en)”, hierna genoemd “het merk”, door de fietspunt ondernemingen.
- De beginselen van onderlinge verstandhouding vast te leggen tussen de verschillende fietspunt ondernemingen,

Artikel 2. Definities

re: **fietspunt**:

- i. Een fietspunt omvat steeds een **minimumpakket** aan **fietsgerelateerde publieke diensten**. Deze diensten spelen in op een **lokale en maatschappelijke vraag**, worden steeds bekeken vanuit het **oogpunt van de klant** en kunnen **uitgebreid worden in functie van lokale vragen en noden**. De diensten worden aangeboden op één **locatie** in de **nabijheid van een mobiliteitsknooppunt**.
- ii. Het minimum dienstenpakket omvat.
 - toezicht en onderhoud op en van (brom)fietsstallingen
 - fietsenverhuur
 - hersteldienst volgens het thuiskomprincipe
- iii. De ondernemingen die de fietspunten uitbaten onderschrijven **de doelstellingen van de sociale economie** én zijn het **aanspreekpunt voor de fietsgebruiker** op de mobiliteitsknooppunten. Ze zijn actief binnen een **lokaal netwerk** ter bevordering van **(fiets-) mobiliteit en fietsbeleid**.
- iv. De naam fietspunt staat eveneens voor een **kwaliteitslabel** waarin de voorwaarden om te voldoen aan de **vestigingswet** worden gerespecteerd, aangevuld met een verrijkt **kwaliteitskader voor de fietspunten**.
- v. Het is de combinatie van **sociaal ondernemerschap**, met **specifieke mobiliteitsaandacht**, en een **kwaliteitsvol minimum dienstenpakket** dat het “concept fietspunt” bepaalt.

2e: fietspunt onderneming: een juridisch autonome onderneming of een afdeling/dienst die deel is van een grotere organisatie, die voldoet aan al de in deze overeenkomst gestelde eisen en deze heeft ondertekend en zo dus het merk “fietspunt” mag dragen.

3e: fietsoverleg SE: een fietspunt onderneming maakt deel uit van het fietsoverleg SE op Vlaams niveau. Dit is de stuurgroep rond het project fietspunten.

Artikel 3. Eigendom van het merk en toezicht op het gebruik

De juridische eigenaar van het merk “fietspunt” is de NMBS Holding. De NMBS Holding heeft het merk gedeponereerd bij het Benelux Merkenbureau op datum van 26/04/07. De NMBS Holding laat aan Vosec toe als merkhouders op te treden en zodoende het gebruiksrecht te regelen op Vlaams niveau.

Vosec is zodoende, voor Vlaanderen en Brussel, gemachtigd toe te zien op het gebruik van het merk en alle daaraan gekoppelde afspraken en voorwaarden. Dit zal steeds gebeuren in overleg met het fietsoverleg SE

Artikel 4. Gebruiksrecht

- Vosec geeft bij deze aan de fietspunt onderneming het recht om vanaf de datum van ondertekening van de overeenkomst het merk te gebruiken, mits naleving van de bepalingen van deze overeenkomst.
- De fietspunt onderneming zal het merk gebruiken op locatie, op zijn communicatiemiddelen en in zijn communicatie met klanten en pers betreffende de fietspunt- activiteiten en diensten.
- De fietspunt onderneming zal het merk gebruiken als logo op de kledij van de fietspuntmedewerkers om hen te identificeren tijdens hun werkzaamheden.
- De fietspunt onderneming mag het merk gebruiken in zijn communicatie met leveranciers en overheden.
- Het gebruik van het merk gebeurt steeds conform de richtlijnen van Vosec. Hiervoor zal Vosec in overleg met het fietsoverleg SE een huisstijlgids maken.
- Het gebruiksrecht is niet overdraagbaar of vervreemdbaar.

Artikel 5. Verbintenissen Vosec/ Vlaams Fietsoverleg SE

Vosec staat in overleg met het fietsoverleg in voor de coördinatie van de ontwikkeling, de uitvoering en het beheer van alle aspecten die verbonden zijn met het project fietspunten te Vlaanderen. De bepalingen in deze overeenkomst kunnen overgedragen worden.

Vosec staat daarom in overleg met het fietsoverleg SE en met de aangesloten fietspunt ondernemingen in voor:

1. Het opstellen van gebruiksvoorwaarden en kwaliteitscriteria voor het gebruik van het merk.
2. Het evalueren en controleren van de aanvragen van de toekomstige fietspuntondernemingen te Vlaanderen.
3. Het opstellen van een communicatiestrategie en –plan.
4. Het uitwerken van een huisstijl en communicatiemiddelen.
5. Het uitwerken en beheren van een gemeenschappelijke website.
6. Het oprichten, coördineren en opvolgen van werkgroepen.
7. Het organiseren van uniforme opleidingen .
8. Het organiseren van regelmatige controle op de naleving van de kwaliteitsnormen, de implementatie en het gebruik van het merk, de huisstijl en de communicatiemiddelen.
9. Het opstellen van een modulair ondernemingsplan dat als basis kan dienen voor de huidige en toekomstige fietspunt ondernemingen.

Artikel 6. Verbintenissen fietspunt onderneming

Door het naleven van enkele eenvoudige richtlijnen kunnen de fietspuntondernemingen de doelstellingen van het concept “fietspunten” bewaken en een kwaliteitsvolle dienstverlening door de fietspunten garanderen. Daarom heeft de fietspuntonderneming het recht om het merk te gebruiken, mits naleving van de onderstaande voorwaarden en kwaliteitscriteria:

1. Het indienen van een aanvraagdossier ter bekoming van het gebruiksrecht van het merk fietspunt voor Vlaanderen of Brussel, waarin aangetoond wordt dat de onderneming (ev in een bepaald groeipad) voldoet aan de definitie van “fietspunt onderneming” (in Artikel 2).
2. Het afsluiten van deze overeenkomst met Vosec.
3. Het naleven van al de in deze overeenkomst vastgelegde afspraken.

4. Het streven naar kwaliteit in zijn producten en diensten. Hiervoor verbindt de fietspunt onderneming zich ertoe om:

- a. te beschikken over de nodige verzekeringen, vergunningen en erkenningen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van deze activiteit en zodoende wettelijk in orde te zijn met de van toepassing zijnde regelgeving.
- b. te voldoen aan al de voorwaarden die van kracht zijn voor het verkrijgen van een vestigingsattest.
- c. deel te nemen aan de opleidingen en maatregelen m.b.t. kwaliteitszorg die binnen het kader van het fietsoverleg SE georganiseerd worden.
- d. de kwaliteitsnormen m.b.t. de uitvoering van zijn activiteiten, die het in overleg met de andere fietspuntondernemingen opgesteld heeft te implementeren en na te leven.
- e. de kwaliteitsnormen m.b.t. de uitvoering van zijn activiteiten die het met de NMBS Holding onderhandeld en vastgelegd heeft binnen een SLA te implementeren en na te leven.
- f. alle klachten met betrekking tot de geleverde diensten en/of producten te registreren en conform een door de Vosec op te stellen klachtenprocedure te behandelen.
- g. mee te werken aan de controleprocedures die in overleg met de fietspunt ondernemingen worden opgesteld en waaraan elke fietspunt onderneming wordt onderworpen, teneinde het goed gebruik van het merk en de bepalingen van deze overeenkomst te controleren.

5. Het implementeren van de huisstijl- en de communicatiemiddelen (wanneer beschikbaar) en het conformeren aan de communicatiestrategie en -plan en aan de pers- en pr-strategie die door Vosec wordt ontwikkeld.

6. Het consequent gebruiken van definities en begrippen gebundeld in een door de erkende fietspunt ondernemingen opgesteld begrippenkader.

7. Het op regelmatige basis ter beschikking stellen van informatie aan Vosec, nl:

- a. een overzicht van de gemeenten waarin de fietspunt onderneming wenst te opereren, zodat Vosec een overzicht heeft van de bediening door de fietspunten en de mogelijke overlappingsen en witte vlekken in de verzorgingsgebieden.
- b. alle gegevens die noodzakelijk zijn om na te gaan of de fietspunt onderneming nog steeds aan alle criteria voldoet en die Vosec in staat stellen om de algemene prestaties van de fietspuntonderneming te kunnen opvolgen. (uitgevoerde activiteiten en impact, omzet, # tewerkgesteld personeel, ...)

8. Het geheimhouden van de ter beschikking gestelde informatie voor derden die geen gebruiksrecht hebben.

9. Indien het noodzakelijk blijkt, om de door het fietsoverleg SE vooropgestelde werking uit te voeren, kan er lidgeld gevraagd worden. Dit kan echter enkel na samenspraak met en akkoord van het fietsoverleg SE.

Artikel 7 Beginselen van onderlinge verstandhouding

Onderling overleg en wederzijds respect dragen bij tot een versterking van de sector van fietspunten en de onderlinge verstandhouding en samenwerking. Daarom verbinden de fietspunt ondernemingen zich er eveneens toe de volgende beginselen van onderlinge verstandhouding na te leven:

1. De fietspunt ondernemingen kiezen bij voorkeur voor een lokale, regionale of maximaal provinciale werking. Daarom is of zal het werkzaam zijn in een verzorgingsgebied dat logisch afgebakend is en, tenzij in onderling overleg met de betrokken andere leden, niet overlapt met het verzorgingsgebied van de andere leden.
2. De fietspunt onderneming streeft ernaar deel te nemen aan de activiteiten en overlegmomenten (stuurgroepen, breed overleg, werkgroepen, infosessies, opleidingen,...) van het project “fietspunten”, gecoördineerd door Vosec. De fietspunt onderneming neemt deel aan de “stuurgroep fietspunt” die door Vosec op regelmatige tijdstippen wordt samen geroepen.
3. Voor de “stuurgroep fietspunt” worden minimum alle (kandidaat-) fietspunt ondernemingen uitgenodigd.
4. Wanneer het fietsoverleg SE in het kader van het fietspunten project een actie onderneemt of er zijn daadwerkelijke steun aan verleent, beschouwt elk fietspunt onderneming het als zijn verantwoordelijkheid deze actie daadwerkelijk of moreel te steunen.
5. Wanneer een fietspunt onderneming activiteiten onderneemt of een campagne inzet, zal een ander fietspunt onderneming dat daarvan op de hoogte is, in het openbaar geen standpunt verdedigen dat strijdig is met dit initiatief en ook geen actie ondernemen in dezelfde aangelegenheid zonder vooraf de betrokken fietspunt onderneming en Vosec schriftelijk ter kennis hebben gebracht.
6. De leden erkennen de “fietspunten woordvoerder”, aangesteld door het fietsoverleg SE, als enige persoon die kan optreden in naam van de gemeenschap van de fietspunt ondernemingen, zowel jegens de overheid als jegens het publiek.
7. Bij geschillen over deze beginselen kan Vosec een bemiddelingsprocedure opstarten.

Deze bepalingen doen geen afbreuk aan de autonomie van de fietspunt ondernemingen om hun activiteiten naar eigen inzicht en vermogen te ontplooiën.

Artikel 8. Duur van de overeenkomst/ opzegging en wijziging

Deze overeenkomst loopt voor de fietspunt ondernemingen van de dag van ondertekening en heeft een onbepaalde duur. De overeenkomst kan opgezegd worden mits een aangetekend schrijven door 1 van beide partijen minstens 2 maanden voor het verstrijken van een kalenderjaar.

Deze overeenkomst loopt voor Vosec van de dag van ondertekening en heeft in principe een onbepaalde duur. Een fietspunt omvat steeds een **minimumpakket** aan **fietsgerelateerde publieke diensten**. Deze diensten spelen in op een **lokale en maatschappelijke vraag**, worden steeds bekeken vanuit het **oogpunt van de klant** en kunnen **uitgebreid worden in functie van lokale vragen en noden**. De diensten worden aangeboden **op één locatie** in de **nabijheid van een mobiliteitsknooppunt**.

Artikel 9. Procedure bij niet-naleving van de overeenkomst

Indien wordt vastgesteld dat een organisatie niet alle punten uit deze overeenkomst nakomt, dient dit doorgegeven te worden aan Vosec zodat dit geagendeerd kan worden op het volgende fietsoverleg SE

Het probleem, eventuele opmerkingen en/of sancties zullen besproken worden op het eerstkomende fietsoverleg SE

De betrokken organisatie wordt hiervan steeds op voorhand verwittigd. Bij voorkeur zal er een verbeter-traject uitgewerkt worden.

Artikel 10. Gevolgen van schorsing of intrekking van het gebruiksrecht en van beëindiging van de overeenkomst

Bij schorsing of tijdelijke intrekking van het gebruiksrecht is de fietspunt onderneming verplicht om binnen de door het fietsoverleg SE opgelegde termijn elk gebruik van het merk te staken en alle aangeleverde communicatiemiddelen verwijzend naar de merknaam te verwijderen. Bij schorsing van het gebruiksrecht blijven de financiële bepalingen van kracht als ware er geen schorsing van het gebruiksrecht.

Bij definitieve intrekking van het gebruiksrecht is de fietspunt onderneming verplicht om onmiddellijk elk gebruik van het merk te staken, alle aangeleverde communicatiemiddelen verwijzend naar de merknaam te verwijderen en samen met de andere aangeleverde hulpmiddelen aan Vosec te bezorgen en vervolgens elke verwijzing naar het merk te vermijden.

Bij vrijwillige opzegging van de overeenkomst door een fietspunt onderneming dient de fietspunt onderneming op het einde van de contractperiode alle aangeleverde communicatiemiddelen verwijzend naar de merknaam te verwijderen en aan Vosec te bezorgen.

